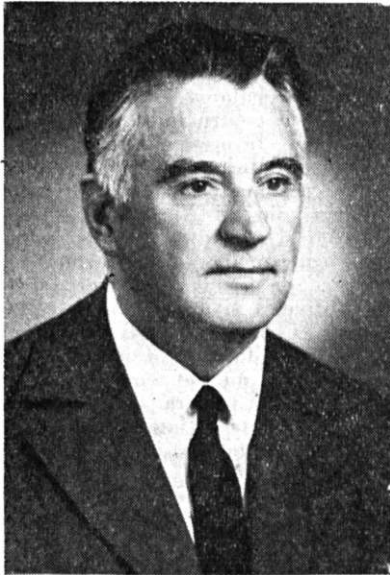

despre

Actualitatea piesei istorice

VASILE CĂRĂBIȘ

lector universitar

**„Pot fi scrise piese
inspirate din toată
istoria României“**

— Pledați și pentru o dramaturgie despre cărturarii autori de mari opere patriotice ?

— Alături de voievozi, de eroii populari, sînt și eroii cărții — un Miron Costin, un Șincai, un Gh. Lazăr —, a căror viață exemplară înseamnă, implicit, istorie națională. De exemplu, monograful lui Mihai Viteazul, Bălcescu, și-a identificat viața cu perioada pașoptistă. Nu putem fi îndeajuns de recunoscători lui Camil Petrescu pentru frumoasa sa piesă despre Bălcescu.

— Astăzi, cu precădere, ce trebuie să însemne teatrul istoric ?

— Cu neîțărmită mîndrie patriotică, citim în Programul Partidului Comunist Român amplul capitol, de magistrală sinteză, consacrat istoriei naționale. Sînt aici fundamentate științific, marxist-leninist, etapele istoriei noastre, așa cum se înfățișează ele, potrivit legilor obiective ale dezvoltării. Pentru un scriitor interesat de tematica istorică, acest capitol este un îndreptar fundamental. Subiectele pot fi extrase din oricare fază a istoriei românești, de la viteazul Decebal la martirul Mihai Viteazul, de la furtunaticul Tudor la inimosul Cuza... Avem o istorie extraordinară de bogată în fapte și oameni, oricînd a fost nevoie s-au ivit conducătorii devotați intereselor poporului, oricînd a fost nevoie poporul a știut să-și dea jertfa pentru

— Tovarășe profesor, după o viață consacrată istoriei naționale, după numeroase studii privind cultura poporului nostru (sinteti folclorist și etnograf), puteți preciza sentimentul trezit de arta actorului cînd asistați la o piesă istorică românească ?

— Sentimentul mîndrici patriotice. Opera literară care reține spiritul documentului de arhivă, care clădește pe o realitate păstrată în memoria cărților, preluînd creator toate virtuțile personajelor de epoea națională, a avut și va avea marele rol de mobilizare a spiritelor. Avem o vîguroasă tradiție a literaturii patriotice. Să ne gîndim numai la Școala latinistă din Ardeal, care a cimentat, pe lingă sentimentul latinității, și sentimentul vechimii noastre ca popor, aici, în vatra Carpaților. S-au scris, din păcate, prea puține piese despre cărturarii acelei generații.

glia străbună. În teatru, fiind seama de forța cuvântului pe scenă, istoria trebuie să-și păstreze, în primul rând, dimensiunea de frescă, trebuie să înfățișeze sugestiv caracteristici permanente ale poporului român — apriga sete de libertate, lupta continuă pentru dreptate socială și independență națională. Istoria, pentru a fi înțeleasă pe scenă, trebuie să fie reînviată cu mijloace artistice, să fie emoționantă și grandioasă prin adevărurile ce emite.

— Ce momente istorice le-ați dori dramatizate ?

— Pot fi scrise piese inspirate din toată istoria României, indiferent de timp. Se pot imagina scene din viața lui Burebista, cel dintâi rege unificator al populațiilor străbune de pe meleagurile noastre, sau din viața lui Decebal, după cum se pot reprezenta episoade având ca eroi pe Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Ioan de Hunedoara. Să fie aduse pe scenă marile răcoale — de la Bobilna, a lui Doja, a lui Horia, Cloșca și Crișan. Vom sărbători centenarul Independenței...

— Permiteți-mi să doresc, împreună cu dumneavoastră, o piesă care să înalte inimile precum, în epocă, piesa lui Grigore Ventura, *Curcanii*...

— Desigur. Aș mai dori, apoi, o dramă a eroismului de la Mărășești. Tot de interes național ar fi lucrări inspirate din marile mișcări greviste din perioada 1929—1933, lucrări mai numeroase și mai bogate în semnificație, inspirate din Insurecția de la 23 August. Iar din contribuția armatei noastre la zdrobirea hitlerismului, aș dori înfățișate pe scenă cel puțin două momente — anul, inspirat din dezrobirea Ardealului, altul, din participarea noastră la luptele pentru eliberare din Tatra.

— Este impresionant catalogul acestor sugestii. Într-adevăr, practic nu există în istoria noastră secțiuni care să nu stea în fața contemporaneității cu o încărcătură ideatică de mare clocvență.

— Consider că teatrului îi revine un rol foarte important în educația patriotică, mai ales a tinerelor generații. Politica partidului nostru, identificată cu cele mai nobile aspirații ale națiunii, acordă o decisivă importanță educației patriotice. Teatrul are resurse uriașe pentru a răspunde acestui deziderat. Roadele sînt deja însemnate. Apreciez deosebit pe Al. Voitin cu *Procesul Horia*, pe Mihnea Gheorghiu cu *Zodia Taurului* și Capul, pe Paul Anghel cu *Viteazul* și *Săptămîna patimilor*. Aș vrea să revăd *Despot-Vodă* de Alecsandri, într-o regie de calitate. Cred mult în această piesă.

— Ați enumerat piese aparținînd unor stiluri diferite.

— Nu stilul interesează, ci realizarea artistică și forța mesajului. Repertoriul național se constituie din piese grătitoare pentru felul românesc de a gândi politic, social, cultural. Diversitatea stilurilor nu poate decît să bucure.

— Stabiliți, vă rog, relația dintre piesa patriotică și publicul tînăr.

— Sînt fericit cînd tineretul aplaudă o piesă patriotică, cînd liniștea lui respectuoasă dovedește interes pentru text și actori. Sufletul tînăr vibrează la eroism, la iubire de țară, și depinde numai de dramaturgi, actori și regizori ca impresia să fie puternică și să se transmită din om în om. Sînt foarte încrezător în influența pe care teatrul românesc o va avea și de aici înainte în formarea conștiinței civice.

ION CIOCAN
linotipist

**„Actele muncii noastre
șin de istorie”**

— Mergeți des la teatru ?

— Ca orice om interesat de viața culturală.

— Căt-re ce spectacole vă îndreptați atenția ?

— Către piesa românească, fiindcă tratează subiecte foarte familiare mie; au un ade-văr care mă pasionează.

— Vă referiți la întreaga noastră dramaturgie?

— Sigur. Mă gândesc, în primul rând, la Alecsandri, Caragiale, Delavrancea, Davila, clasicii noștri.

— Ați enumerat trei autori de piese istorice. Vreți să discutăm despre această specie a scrisului pentru scenă?

— Teatrul istoric... În primul rând, Apus de soare... Recent am văzut la TV serialul Mușatinii, tot după Delavrancea. Mi-a plăcut seria inspirată de Viforul.

— Ce v-a impresionat la piesa Apus de soare?

— Mă fascinează întotdeauna oamenii de seamă, conducătorii care ne-au dus spre independență, spre libertate, dorite mereu de români. Piesa istorică, în general, îmi trezește un sentiment de adânc patriotism.

— Recent, ce ați văzut din dramaturgia istorică contemporană?

— Zodia taurului de Mihnea Gheorghiu. Mi-a plăcut fiindcă s-a comunicat, ca și la clasicul Delavrancea, faptul eroic încărcat de mari semnificații.

— Pentru astfel de piese, cum trebuie să fie aleși actorii protagoniști?

— Să aibă căldura sufletească și darul de a te vedea că istoria este vie, așa cum a făcut marele actor George Calboreanu.

— Ce figură istorică preferată ați vrea să inspire un dramaturg?

— Vlad Tepeș. L-aș vedea pe scenă ca exponent al maselor. El a fost omul care a văzut tot. Îmi plac la el ideile înaintate pentru acea vreme, dorința lui de a face dreptate, de a scutura jugul turcesc...

— Cîți ani aveți?

— Douăzeci și patru.

— Ați observat cum reacționează tinerii din generația dv. la piesa istorică?

— Totdeauna, piesa istorică atrage prin precizia comunicării unor mari idei. Tinerii iau contact pe o cale artistică, sensibilă, cu lucrurile știute din manuale. Influența istoriei este mai directă, poți trăi, împreună cu actorul, anumite momente pline de învățăminte. Noi, tinerii, trebuie să cunoaștem întregul trecut de glorie al poporului nostru, dintr-o datorie de cetățeni și apoi pentru ca faptele noastre să fie mereu demne de prestigiul cîștigat de România, prin jertfa atîtor eroi populari, în numele celor mai sfinte idealuri.

— Astăzi, cînd făurim țării o nouă istorie, ce importanță capătă actualitatea pe scenă?

— Acești pași fermi spre societatea socialistă multilateral dezvoltată, pe care-i facem cu toții, muncind cu entuziasmul propriu unui popor cinstit, țin de istorie. Actele muncii noastre țin de istorie. Și teatrul trebuie să le înfățișeze în toată importanța lor, fiindcă ele ne reprezintă și în fața viitorului. De aceea, cred eu, pe lângă un teatru tradițional, al piesei istorice, tinerii au nevoie de mult, foarte mult teatru al actualității; asta, pentru foarte multe lucruri, poate, în primul rând, pentru formarea unui ideal de viață. Exemplul unor comuniști de azi, personaje de teatru, poate fi hotărîtor pentru cei ce intră în viață.

— Și relația cu piesa istorică tradițională?

— Să vedem, prin această piesă, pentru ce au luptat străbunii, ce datorii stau în fața noastră, din punct de vedere al exemplului istoric.

— Ce v-ați dori, ca spectator?

— Aș vrea să văd Vlaicu-Vodă cu Al. Repan, actor pe care l-am admirat în filmul Cantemir. Sînt sigur că-l va continua în măreție scenică, pentru rolurile de domnitori patrioți, pe George Calboreanu.

Ionuț Niculescu